

Opdracht: hoe wordt gereisd? En kan dat duurzamer?

Inleiding (voor docent):

Het idee van deze opdracht is dat u de leerlingen onderzoek laat doen naar de motieven die bij het keuzegedrag van consumenten een rol spelen. In dit geval gaat het om de motieven die van invloed zijn op de keuze van reisgedrag (het vervoermiddel). De leerlingen gaan door deze opdracht inzien dat deze motieven veelzijdig (diffuus) zijn en dat het daarmee ook niet eenvoudig is om dit keuzegedrag te beïnvloeden. Hierbij wordt een verband gelegd met duurzaamheid: hoe kan de overheid zorgen dat het reisgedrag minder belastend is voor het milieu? Voorafgaand aan de opdracht kan besproken worden waarom/ wanneer reisgedrag belastend is voor het milieu.

Een verandering in de keuze van vervoermiddel vereist ook dat de alternatieven aantrekkelijk/aanwezig zijn en de vraag is of dit te realiseren is. Als docent zult u leerlingen moeten begeleiden bij het doen van het onderzoek, maar ook bij het trekken van conclusies uit de onderzoeksresultaten op een hoger abstractieniveau. Een deel van de leerling zal zijn onderzoeksgegevens ontleen aan huishoudens in een dorp, terwijl andere leerlingen deze gegevens ontleen aan de stad... Het is goed dat de leerlingen zich daar ook bewust van zijn: generiek beleid om bijvoorbeeld het autogebruik terug te dringen wordt daarmee lastiger.

De opdracht moet inhoudelijk worden beoordeeld, maar ook onderzoeksmatig. Dit is aan u als docent. Of u de vorm van de uiteindelijk op te leveren brief en onderzoeksverslag voor uw rekening neemt, is ook aan u. U zou er ook voor kunnen kiezen om dit door de docent Nederlands te laten doen. Verder zult u ook moeten kiezen of u de opdracht individueel of in duo's laat maken.

De opdracht (voor leerling):

Inleiding

Waarom kiest iemand een bepaald vervoermiddel? En wat is de rol van milieuaspecten bij de keuze?

Een hele dag op je plaats blijven zitten is voor een groot deel van de mensheid onmogelijk. Men wil van A naar B en weer terug. Wat zijn de redenen om dit te doen? Hoe gaat men dit vervolgens doen? En waren er ook alternatieven? Kortom: we willen het keuzeprocess bij reisgedrag achterhalen. Wat zijn de factoren die deze keuze beïnvloeden? En hoe kan dit keuzegedrag dan veranderd worden...

Daarbij kruip je als leerling in de rol van een politiek adviseur. Deze adviseur moet in het kader van de klimaatakkoorden die internationaal gesloten zijn, komen tot een advies dat het reisgedrag van mensen meer duurzaam maakt. Het gaat erom dat jij vanuit die rol kijkt welke mogelijkheden er zijn om dit duurzame gedrag te bereiken, maar ook dat je als adviseur laat zien dat de oplossing niet eenvoudig is. Het gedrag van mensen laat zich nu eenmaal niet eenvoudig beïnvloeden.

Aanpak

Hoe ga je de keuze bij reisgedrag dit onderzoeken?

Van een vijftal huishoudens moet je over een drietal dagen het reisgedrag van elk persoon in kaart brengen. Twee dagen zijn doordeweeks, een dag is in het weekend. Je onderzoekt dus welke vervoersbewegingen op deze drie dagen zijn gemaakt (waar gingen de leden van het huishouden heen en hoe ging men daarheen). Bij deze vervoerskeuzen moet aangegeven worden wat *realistisch gezien* de alternatieven waren en waarom dan de keuze op een

bepaald vervoersmiddel viel. In het geval van woon-werkverkeer is bij een afstand van 12 kilometer fietsen wel en lopen geen alternatief.

Als voorbeeld:

In gezin Jacobussen gaat mevrouw Jacobussen die ochtend (1) met de auto naar haar werk (dat zeven kilometer van haar woonplek is). Later die middag gaat ze (2) met de fiets naar school om haar dochter op te halen. Na het avondeten gaat ze (3) lopend naar de yogales.

Uit de door jouw opgestelde vragenlijst en kennis van de omgeving blijkt dat in geval van (1 – het woonwerk-verkeer) ze zowel nog voor (a) de fiets als voor (b) de bus had kunnen kiezen. En eventueel ook (c) lopend – al is dat minder realistisch.

In geval (2), het ophalen van school, had ook (a) lopend en (b) met de auto gekund.

In geval (3), de yogales, waren de alternatieven met (a) de fiets en (b) met de auto.

Als je keuze (1) bekijkt, kan zij hebben aangegeven wat in haar overweging meespeelde. Dit kan zijn:

- door de auto kom ik in tegenstelling tot de fiets niet bezweet aan op mijn werk (en zit mijn haar nog in model);
- de kans dat ik natregen is miniem;
- door geringe kans op file en het makkelijk vinden van een parkeerplek kan ik ook sneller op mijn werk zijn (zodat ik iets langer thuis kan blijven en thuis zaken kan regelen);
- lopen is geen optie, want zeven kilometer is ver (duurt gewoon te lang).
- het nadeel van de auto is wel dat dit geld kost (benzine)...
- een ander nadeel kon zijn dat zij dat door het kiezen van de auto meneer Jacobussen dit niet kon doen (als het gezin over één auto beschikt)...

In de opdracht loop je dus van alle leden van het huishouden dit keuzeprocess langs en kun je uiteindelijk tot een conclusie komen over hoe het keuzeprocess voor een vervoermiddel werkt. Vervolgens kom je tot een voorstel om dit gedrag te veranderen. Uitgangspunt is dan dat je voorstel leidt tot een minder vervuilende manier van reizen.

Welke mogelijkheden zijn er als je de personen in deze vijf huishoudens als uitgangspunt neemt? Hierbij zal ongetwijfeld gelden dat een deel van de personen al wel een zeer duurzaam reisgedrag heeft. Mevrouw Jacobussen gaat bijvoorbeeld zowel in het geval van de yoga als het ophalen van haar dochter lopend of fietsend... Dat hoeft niet veranderd te worden!

Wat lever ik in?

De vorm waarin je deze opdracht uiteindelijk oplevert, is een brief aan de staatssecretaris of minister. In deze brief geef je aan waarom het op basis van jouw onderzoek mogelijk of juist niet mogelijk is om tot meer duurzaam reisgedrag te komen. Deze brief gaat vergezeld met je onderzoeksverslag. In dit verslag laat je zien hoe je het onderzoek hebt aangepakt.

- De docent economie beoordeelt de brief op inhoud: zijn de conclusies/ aanbevelingen in de brief juist opgesteld.
- Daarnaast kan de docent economie ook de vorm van de brief beoordelen. Maar dit kan ook door de docent Nederlands worden gedaan. In ieder geval moet de vorm goed zijn opgebouwd en moet de spelling/ stijl van de brief goed zijn.
- De docent economie beoordeelt ook het onderzoek. Was de vragenlijst goed opgesteld? Zijn de gegevens die boven tafel moesten komen, ook daadwerkelijk gevonden? En hoe heb je dat voor elkaar gekregen?

Het uiteindelijke cijfer wordt door de docent bepaald. Hierbij maakt hij een weging bekend van de diverse onderdelen. Ook bepaalt de docent wanneer de opdracht over moet of een aanvulling verdient.

